

Національна академія наук України

ІНСТИТУТ КЛІТИННОЇ БІОЛОГІЇ ТА ГЕНЕТИЧНОЇ ІНЖЕНЕРІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ІКБГІ НАН України
академік НАН України

Микола ЧУЧУК

наказ № 26-А від 17 липня 2025 р.

ПОЛОЖЕННЯ

про організацію інклюзивного навчання
осіб із особливими освітніми потребами в аспірантурі
Інституту клітинної біології та генетичної інженерії НАН України

СХВАЛЕНО

вченою радою ІКБГІ НАН України
протокол № 6 від 17 липня 2025 р.

КИЇВ
2025

I. Загальні положення

1.1. Положення про організацію інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами в аспірантурі Інституту клітинної біології та генетичної інженерії НАН України (далі - Положення) визначає організаційні засади інклюзивного навчання з метою реалізації права осіб з особливими освітніми потребами на здобуття якісної післядипломної освіти з урахуванням потреб та можливостей таких осіб.

1.2. Положення розроблено відповідно до Конституції України, статей 4 (частина 1, абзац 7), 32 (частина 3, пункт 3), 33 (частина 7, пункт 4), 62 (частина 1, пункт 6) Закону України «Про вищу освіту», у відповідності до Порядку організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. № 635 та Плану заходів на 2023-2024 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.04.2023 р. №372-р., інших нормативних актів, що регулюють відносини у сфері освіти соціального захисту та соціальної реабілітації здобувачів з особливими потребами.

1.3. Інститут клітинної біології та генетичної інженерії НАН України (далі - Інститут) надає освітні послуги здобувачам освіти на рівній основі, без дискримінації, незалежно від віку, громадянства, місця проживання, статі, кольору шкіри, соціального і майнового стану, національності, мови, походження, стану здоров'я, віросповідання, а також від інших обставин із застосуванням особистісно орієнтованих методів навчання та з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності усіх здобувачів освіти, рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку (за наявності), що надається інклюзивно-ресурсним центром.

1.4. У цьому Положенні терміни вживаються в такому значенні:
здобувачі освіти з особливими освітніми потребами – особи з інвалідністю, які потребують створення освітніх умов для забезпечення рівного доступу до освіти.

Інші терміни вживаються у значенні, наведеному в Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту».

1.5. Директор Інституту забезпечує створення у закладі вищої освіти інклюзивного освітнього середовища.

2. Організація інклюзивного навчання

2.1. Основою здобуття післядипломної освіти є державні освітні стандарти, які є обов'язковими для всіх здобувачів, незалежно від стану їхнього здоров'я чи особливих освітніх потреб. Водночас Інститут клітинної біології та генетичної інженерії НАН України гарантує створення умов, за яких загальні академічні вимоги не дискримінуватимуть здобувачів із особливими освітніми потребами.

Організація освітнього процесу для здобувачів освіти з особливими потребами включає перелік вимог, які враховують їхні можливості та потреби, на основі яких створюється інклюзивне освітнє середовище.

2.2. Залежно від потреб здобувача з особливими освітніми потребами, планується організація освітнього процесу, спрямована на:

- корекцію організації освітнього процесу (графік, форми, формат);
- широке впровадження індивідуальних освітніх траєкторій для врахування потреб і можливостей кожного учасника освітнього процесу;
- забезпечення гнучкості освітніх програм, урізноманітнення навчальних методик, врахування особливостей здобувачів освіти у засвоєнні матеріалу (сприйняття, засвоєння та відтворення інформації);
- зміну методів, методик та підходів до навчання;
- забезпечення гнучкості адміністрування та пошук ефективних управлінських рішень;
- приведення території закладу вищої освіти, будівель, споруд і приміщень у відповідність із державними будівельними нормами, стандартами та правилами. Якщо наявні будівлі, споруди та приміщення неможливо повністю адаптувати для потреб осіб з інвалідністю, здійснюється їх розумне пристосування з урахуванням принципів універсального дизайну;
- відповідну підготовку науково-педагогічних працівників та адміністрації Інституту для кращої інтеграції нових освітніх методик і допоміжних технологій у щоденну практику;
- надання підтримки усім учасникам освітнього процесу.

3. Організація супроводу інклюзивного навчання

3.1. Супровід здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в Інституті здійснюється через різноманітні освітні послуги, якими вони можуть скористатися за підтримки інших осіб. При цьому враховуються психофізичні особливості людей з різними нозологіями, їхні потреби у компенсації сенсорних вад, що впливають на сприйняття навчального матеріалу, а також соціально-психологічні фактори, які ускладнюють інтеграцію здобувачів в Інститутське середовище, потреби у фізичній реабілітації тощо.

3.2. Супровід починається з моменту звернення здобувачів освіти з особливими освітніми потребами до Інституту. Здійснюється, зокрема, за такими напрямками:

- навчально-організаційний супровід передбачає допомогу учасникам освітнього процесу в організації навчання, складанні та моніторингу виконання індивідуального навчального плану для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, а також організацію індивідуальних консультацій тощо. Цей супровід можуть забезпечувати викладачі, куратори або волонтери.

3.3. Лекційні, практичні, семінарські та інші заняття проводяться із застосуванням спеціального обладнання та навчально-методичних матеріалів, які сприяють кращому сприйняттю та засвоєнню інформації здобувачами післядипломної освіти з особливими освітніми потребами.

Водночас, на вимогу здобувачів з особливими освітніми потребами, не допускається уповільнення темпу лекцій, зменшення кількості занять і їх тривалості, а також спрощення або скорочення обсягу навчального матеріалу, оскільки це може знизити якість фахової підготовки.

3.4. Процес оцінювання здійснюється у формі, доступній для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, при цьому результати оцінювання повинні відображати їхній прогрес і досягнення у засвоєнні курсу.

3.5. Навчання осіб з особливими освітніми потребами може проводитись за індивідуальним навчальним планом, розробленим на основі навчального плану освітньо-професійної програми та силабусів дисциплін із урахуванням рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) або висновків про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи (за наявності). План передбачає адаптацію або модифікацію навчального процесу для створення максимально комфортних умов навчання здобувачів з особливими освітніми потребами. Індивідуальний навчальний план розробляється спільними зусиллями здобувача, викладачів освітньо-професійної програми та проектною групою ІКБГІ НАН України з метою знайти найефективніші та справедливі рішення для подолання викликів у навчанні та житті здобувача. План підписується здобувачем освіти, викладачами освітньо-навчальної програми та затверджується директором Інституту.

3.6. Консультації щодо пристосувань або модифікацій, які передбачені для конкретного аспіранта, надає заступник директора по науці.

4. Права здобувачів і викладачів інклюзивного навчання

4.1. Викладачі, працівники Інституту.

4.1.1. Директор Інституту, керівники підрозділів зобов'язані ознайомити всіх викладачів і працівників підрозділу з політикою Інституту щодо підтримки здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами та вимогами до внесення необхідних змін і адаптацій в освітній процес. Це включає забезпечення рівноправного доступу до навчальних матеріалів та повноцінної участі в освітньому процесі та житті Інституту з урахуванням нозологій здобувачів.

4.1.2. Викладачі та працівники Інституту мають право на підвищення кваліфікації для роботи з особами з особливими освітніми потребами, а також на отримання консультацій і методичної допомоги щодо організації освітнього процесу для таких здобувачів.

4.1.3. Для забезпечення належної взаємодії з особами з особливими освітніми потребами викладачі та працівники проявляють повагу до таких осіб, вживають заходів для захисту їхніх прав, а також утримуються від висловлювань чи дій, які можуть порушувати або принижувати їхню гідність.

4.2. Здобувачі вищої освіти із особливими освітніми потребами

Права здобувачів освіти

4.2.1. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають право на модифікацію освітнього процесу, яка може включати:

- модифікацію процедури іспиту чи заліку (окреме приміщення, продовження часу відведеного на іспит чи залік, використання адаптивних технологій тощо);

- додаткове облаштування/пристосування (освітлення, звукопідсилення, шумоізоляція, спеціальні меблі; засоби аудіо та/або відеозапису лекційних занять за згодою із викладачем) навчального місця в аудиторії згідно рекомендацій, викладених у Довідці МСЕК;

- альтернативний формат навчальних матеріалів (наприклад аудіо/відео формат, друк збільшеним форматом);

- забезпечення доступу до місця навчання/проживання відповідно до нормативних вимог та потреб здобувачів.

Обов'язки здобувачів освіти

4.2.4. При вступі абітурієнт заявляє про наявність офіційно встановленого статусу, який надає право вступу за спеціальними умовами відповідно до Умов прийому.

4.2.5. Для отримання підтримки здобувач із особливими освітніми потребами зобов'язаний самостійно звернутись до директора Інституту (Гаранта ОНП).

5. Прикінцеві положення

5.1. Положення про організацію інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами в аспірантурі ІКБГІ НАН України приймається на засіданні вченої ради та затверджується наказом директора Інституту.

5.2 Зміни до Положення про організацію інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами в аспірантурі ІКБГІ НАН України приймаються в такому ж порядку, що і саме Положення.